

Ømtålig krigshistorie opp i dagen i Italia

Nytt krigstraume graves frem i Italia i kjølvannet av rettssaken mot SS-mannen Erich Priebke.

Aftenpostens korrespondent
PER ANDERS MADSEN

Roma

Italienske politikere vil ha kortene på bordet om krigsforbrytelser begått av jugoslaviske partisaner. Bakgrunnen er en smertefull historie som nå rulles opp i landet.

Den såkalte Foibe-massakren er blitt dysset ned gjennom hele etterkrigstiden, blant annet av hensyn til nabolandet Jugoslavia. Mektige krefter i det italienske kommunistpartiet så seg tjent med å trekke et glemselens slør over det som skjedde.

Massakren er et godt eksempel på hvordan historien om krigen også er de seirens historie. Navnet skriver seg fra et ulendt fjellområde på Istria-halvøya, der mange italienere endte sine liv mot slutten av annen verdenskrig. Jugoslaviske partisaner kastet dem levende ned i de dype kløftene i området, ofte etter at de var blitt mishandlet på det groveste. Noe nøyaktig tall på hvor mange som døde på denne måten, foreligger ikke.

Priebke-saken

Saken er nå kommet opp på nytt etter rettssaken mot SS-kapteinen Erich Priebke. Han sto tiltalt for delaktighet i den såkalte Ardeatine-massakren utenfor Roma, hvor 335 italienske gutter og menn ble drept som hevn for et partisanangrep mot tyske soldater. Priebke ble frikjent. Senator Pino Mulas fra den høyreorienterte Nasjonalalliansen har tatt Foibe-massakren opp i Senatet. Ifølge nyhetsbyrået ANSA er Mulas spe-

sielt opptatt av at veteraner som deltok i massakrene og som i dag bor i det tidligere Jugoslavia, angivelig mottar pensjon fra den italienske stat fortsatt.

Istria-halvøya tilhører i dag Kroatia, men var frem til 1919 østerriksk kronland og i perioden 1919-47 italiensk område.

Mulas ønsker også å vurdere Italias ulike samarbeidsavtaler med Serbia, Kroatia og Slovenia på nytt.

Tonet ned

Ifølge de rapporter som foreligger, klarte det mektige italienske kommunistpartiet (PCI) etter krigen å tone ned det som skjedde. Motivet var klart: PCI-folk hadde spilt en lite flatterende rolle under massakrene og samarbeidet med Titos partisaner.

Men det offisielle Italia forøvrig presset heller ikke på for å bringe Foibe-massakren frem i lyset, av hensyn til en uskrevet avtale med Jugoslavia om å tie stille: Italienerne skulle ligge lavt med Foibe-massakren mot at jugoslavene holdt tett om de overgrep den italienske hær foretok i andre områder av Jugoslavia på et tidligere tidspunkt under krigen.

Det er denne hysj-kulturen det nå blir forsøkt å ta et oppgjør med. Ledelsen for Trieste-avdelingen av det tidligere kommunistpartiet (nå Demokratisk venstreparti, PDS) har ifølge italienske medier innrømmet at kommunistene legitimerte Foibe, og at dette var et hellig avsnitt i kampen mot fascismen.

President i deputertkammeret, Luciano Violante, som selv er PDS-medlem, tok nylig kraftig til orde for at sannheten må på bordet.

- Sannheten om folkemordet på Istria må frem. Den eneste måten å forlikte seg med fortiden på, er å fortelle hele sannheten og få gransket denne delen av italiensk

historie uten hensyn til hva den måtte skjule, sa Violante.

Bildet er imidlertid ikke entydig. Trieste-avdelingen av det italienske partisanforbundet går ut mot det den betegner som politikerens utnyttning av Foibe-massakren.

- Det er ikke et ønske om å finne sannheten som preger disse utspillene både fra høyre og venstre. Det dreier seg om en subtil aksjon som tar sikte på å forstørre kløften mellom de forskjellige etniske gruppene som bor i disse gamle grenseområdene, heter det i en uttalelse fra forbundet.

Aftenposten Mandag 9. september 1996